

3. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.03.1993 № 2939-ХІІ, зі змінами та доповненнями Електронний ресурс].

4. Волковська Я. В. Удосконалення організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах як засіб підвищення ефективності використання бюджетних коштів / Я. В. Волковська // Управління розвитком. – № 18. – 2012. – С. 125-127.

5. Дорош Н. І. Аудит: теорія і практика: Монографія / Н. І. Дорош – К.: Знання, 2006.

6. Дрозд І. К., Чечуліна О. О. Бухгалтерський облік та внутрішній аудит за міжнародними стандартами: навчальний посібник // Київ: УАЗБА, 2009, – 312 с.

7. Куліш О. М. Облік доходів і видатків спеціального фонду бюджетних установ / О. М. Куліш // Управління розвитком. – 2012. – № 3. – С. 113–115.

Грицишен Д.О.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і аудиту,

Житомирський державний технологічний університет

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Актуалізація, дослідження сутності саме зазначеного поняття та категорій обумовлена відсутністю єдиного підходу та специфікою об'єкту дослідження. Питання категоріально-понятійного апарату досліджувалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, які присвятили свої праці проблемам сталого розвитку економічних систем, економіко-екологічній безпеці підприємств та ризикам й загрозам, які визначають її стан.

«Сьогодні часто контекст вживання поняття «сталий розвиток» – це розгляд проблем так званого переходу до нового типу цивілізації, що пов'язано з виявленням об'єктивних кордонів історичного процесу. В даному випадку під сталим розвитком розуміється як раз той відтворювальний баланс, який існував тисячі років у взаємовідносинах суспільства і природи. При чому цей баланс зберігається при поступальному русі суспільства і нарощуванні його економічної потужності» [1, с. 416]. Теорія сталого розвитку займає вагомe місце трансформаційних процесах суспільно-економічних відносин, які направлені на досягнення балансу в контексті «людина-економічний агент – природа (навколишнє середовище)».

Сутність сталого розвитку на сьогодні є різноманітністю, що підтверджується різними підходами в науковій та довідковій літературі. Відповідно представлених категорій сталий розвиток розрізняють в наступних межах: сталий розвиток галузі, сталий розвиток економічної системи, сталий розвиток регіону, сталий розвиток території, сталий розвиток суспільства, сталий розвиток підприємства та сталий розвиток об'єкту.

Дані поняття характеризують різні системи розвитку суспільства не завжди визначається роль та значення економічної системи, проте всі без винятку направлені на гармонізацію економічної, соціальної та екологічної систем суспільного розвитку. Зазначенні підходи хоча й відносяться до різних рівнів суспільного розвитку, але за своєю суттю є взаємопов'язаними, адже в

цілому направленні на стабілізацію впливу «людини – економічного агента» на природне середовище, та зворотного зв'язку, який проявляється в майбутньому життєзабезпеченні «людини – фізичної істоти».

Складність категорії сталого розвитку підприємства, проявляється, ще й в тому, що дана категорія може виступати як кінцевою метою відповідних процесів з трансформації системи управління господарською діяльністю підприємства, так і може бути власне цим трансформаційним процесом. Крім того, сталий розвиток, може бути як система заходів з подолання відповідних критичних точок в забезпеченні гармонізації економічної, соціальної та екологічної складових господарської діяльності підприємства так і заходів з підтримання їх у відповідному стані. Фактично йде мова про управління сукупністю ризиків, які обумовленні внутрішнім та зовнішнім середовищем та можуть мати економічне, соціальне та екологічне походження.

Говорячи про сталий розвиток як відповідний стан то можна говорити про певний стан економіко-екологічної безпеки, тобто безпечний рівень функціонування підприємства. Якщо ж говоримо про трансформаційні процеси то це буде налагодження відповідної системи управління економіко-екологічною безпекою підприємства. В свою чергу заходи з підтримки відповідного стану пов'язанні з системою управління ризиками їх прогнозуванням або ж подоланням їх негативних наслідків.

Підходи вчених до сталого розвитку також є різноманітними, які можна згрупувати за зазначеними напрямками:

- сталий розвиток як певний стан;
- сталий розвиток як процес регулювання, забезпечення, розробки, досягнення стану, формування, створення умов;
- сталий розвиток як певний розвиток (модель розвитку, процес розвитку) системи;
- сталий розвиток як властивість;
- сталий розвиток як система відносин, модель системи;
- сталий розвиток як політика.

Зазначенні підходи є різноманітними за своїм сутнісним наповненням, проте кожен з них переслідує єдину мету гармонізація економічною, соціальною та екологічною складовою. Можна дискутувати з приводу безпосереднього конкретного визначення категорії сталого розвитку, але це призведе до однозначного його тлумачення, що не дозволить охопити всі положення власне концепції сталого розвитку. Саме тому, вважаємо за необхідне розглядати сталий розвиток як багатогранну економічну категорію, яка характеризує нову міждисциплінарну концепцію розвитку суспільства яка направлена на гармонізацію його економічної соціально та екологічної складових.

Кожен із зазначених підходів характеризуватиме відповідний етап досягнення, становлення та дотримання положень концепції сталого розвитку, яка в свою чергу є основою трансформації суспільства в напрямі становлення нової економічної формації. Якщо розглядати зазначенні підходи в контексті відповідних систем, а система характеризується динамічністю, то всі їх можна охарактеризувати з позиції стану та процесу. При чому стан характеризують такі підходи авторів до сталого розвитку як власне стан та властивість,

система відносин, модель системи, політика, а процес – процес регулювання, забезпечення, розробки, досягнення стану, формування, створення умов, розвиток (модель розвитку, процес розвитку) системи.

За умови розгляду сталого розвитку як процесу підтримання відповідного стану соціально-еколого-економічної системи, то варто вести мову про управління відповідними ризиками, які можуть знизити рівень економіко-екологічної безпеки підприємства. Така система управління на підприємстві може бути пов'язана із надзвичайними ситуаціями внутрішнього та зовнішнього середовища й відповідно із здійсненням превентивних заходів та заходів із подолання їх економіко-екологічних наслідків. Питання сталого розвитку як відповідних процесів з трансформації та підтримання відповідного стану в більшій мірі визначають організаційно-методологічні положення бухгалтерського обліку як складової інформаційного забезпечення управління економіко-екологічною безпекою підприємства. Коли мова йде про сталий розвиток як певний стан то варт говорити про систему економічного аналізу, яка дозволить оцінити стан економіко-екологічної безпеки підприємства та його відповідність положення концепції сталого розвитку.

Отже, виходячи з викладеного є потреба у визначенні сутності категорії сталого розвитку підприємства як процесу та стану соціально-еколого-економічної системи підприємства:

Сталий розвиток як стан – це стан соціально-еколого-економічної системи підприємства, який характеризується гармонізацією соціальних, екологічних та економічних цілей підприємства та задоволеністю усіх учасників суспільних відносин на, які впливає господарська діяльність підприємства, що дозволяє забезпечити інтереси теперішніх та майбутніх поколінь.

Сталий розвиток як процес – це процес трансформації соціально-еколого-економічної системи підприємства та / або підтримання її у стані, який характеризується гармонізацією соціальних, екологічних та економічних цілей підприємства та задоволеністю усіх учасників суспільних відносин на, які впливає господарська діяльність підприємства, що дозволяє забезпечити інтереси теперішніх та майбутніх поколінь

Зазначенні підходи до сутності сталого розвитку підприємства враховують всі особливості існуючих підходів в наукових працях а також специфіку даної категорії в економічній науці та особливості її застосування в наукових дослідженнях проблем бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту. Також, зазначенні підходи визначають напрями управління економіко-екологічною безпекою та формування його обліково-аналітичного забезпечення. Запропоновані тлумачення категорії сталого розвитку є можливість застосувати як суто на теоретичному рівні та і на рівні державного регулювання при розробці державних концепцій та стратегій розвитку підприємницького сектору.

Список використаних джерел:

1. Гнатюк В. С. Экологическое общество как один из путей достижения социокультурной устойчивости / В. С. Гнатюк // Вестник МГТУ: Труды Мурман. гос. техн. ун-та. – 2010. – Т. 13. – № 2. – С. 416-424.